

Een vertegenwoordiging door loting wordt als “democratisch” gedefinieerd terwijl vertegenwoordiging door verkiezing als “aristocratisch” gedefinieerd wordt .

Loting is een democratisch instrument omdat men vertegenwoordigd wordt door “zijn gelijken” terwijl men in een verkiezingssysteem kiest voor “de beste” als “leider”.

Ter illustratie van het aristocratische (de beste) van het verkiezingssysteem kunnen we het voorbeeld nemen van de boekaniers (misschien wat geromantiseerd) :

A hundred years before the French Revolution, the buccaneer companies were run on lines in which liberty, equality and fraternity were the rule. In a buccaneer camp, the captain was elected and could be deposed by the votes of the crew. The crew, and not the captain, decided whether to attack a particular ship, or a fleet of ships.

Vert: Honderd jaar voor de Franse Revolutie werden de boekaniers geleid door de begrippen vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid. In een boekanier kamp werd de kapitein verkozen. Hij kon ook bij stemming afgezet worden. De bemanning, en niet de kapitein, besliste al dan niet een ander schip of vloot aan te vallen.

Ook de oude Grieken (+/- 400 VC) kenden het verkiezingssysteem voor de aanduiding van “de beste”, namelijk om het leger aan te voeren. De wetgevende structuren waren daarentegen gebaseerd op democratische instrumenten, vertegenwoordiging door loting en de volksvergadering.

Het verkiezingssysteem voor wetgevende structuren vind voornamelijk zijn oorsprong in de Romeinse Republiek *1.

Het EVRM (Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden) spreekt dan ook van het ”recht op vrije verkiezingen”. Democratie als recht komt in heel dat verdrag niet voor. “Democratische verkiezingen” behoort dan ook tot de misleidende propaganda van politici en media.

Loting is een democratisch instrument dat, samen met andere democratische instrumenten en elementen, kan ingezet worden in een democratie.

1 – Basiscriteria

Ook bij loting zijn de basiscriteria, die ook bij het referendum van toepassing zijn, geldig:

- Bepaling van de politieke agenda door de burgers / initiatiefrecht
- Informatie en debat – transparantie van de overheid
- Beslissingsrecht

2 - Steekproefstelsysteem

Loting systemen kunnen complex zijn waardoor de manipulatie mogelijkheden en de fouten kunnen toenemen.

Zelfs bij eenvoudige transparante systemen zoals de mechanische lotto trommel is een deurwaarder aanwezig. In Nederland (2014) was er sprake van manipulatie bij de digitale lotto.

Men zal dus de keuze van het gekozen systeem en de details van uitvoering, in functie van de toepassing, omstandig moeten verantwoorden.

- Het gekozen steekproef systeem moet eenvoudig zijn (bv de enkelvoudige aselechte steekproef AES) en op professionele wijze uitgevoerd worden.
- De steekproef procedures moeten gebeuren onder toezicht.

3 – Aantal gelote burgers

Een volgend criterium is het aantal gelote burgers. Dit aantal zal onder andere de foutmarge, de betrouwbaarheid en de representativiteit bepalen van het gelote panel.

Het kan zijn dat men voor een bepaalde toepassing geen representativiteit nastreeft (bv G1000 : maximale diversiteit in plaats van representativiteit) of slechts beperkte representativiteit (bv Oregon Citizen Initiative Review : geografisch en demografisch representatief).

Van belang is ook de “rotatie” die mee het democratische gehalte van het systeem bepaald. Regeren en geregeerd worden om beurten is daarbij de essentie.

- In functie van de representativiteit
- In functie van de toegestane foutenmarge op de resultaten
- In functie van de betrouwbaarheid van de resultaten
- In functie van de gewenste rotatie (grote participatie)
- Een groot aantal deelnemers zal minder gevoelig zijn voor dwang en corruptie en zal ook de kans doen toenemen dat pogingen voor manipulatie sneller gemeld worden.
- Het gelote panel moet een **“beeld zijn van de samenleving”**.

Een correct toegepast systeem zal met tussen de 400 en 600 burgers meestal volstaan om een betrouwbare werking te garanderen. Als het er minder zijn zal men dit omstandig moeten motiveren.

4 – Tijd dat het gelote panel actief is

Een activiteit van korte duur heeft verscheidene voordelen. Langer tijden zullen dus afgewogen moeten worden met de voor- en nadelen. (kort = enkele dagen, lang = bv een legislatuur)

- Korte tijdsduur geeft een grote rotatie en dus groot aantal deelnemers.
- Lange tijdsduur geeft grotere manipulatie mogelijkheden en lage rotatie
- Lange tijdsduur discrimineert de deelnemers die zich geen lange afwezigheid kunnen veroorloven, of dat niet wensen te doen.
- Lange tijdsduur kan een hogere professionaliteit als gevolg hebben maar het is af te wegen of dit een voor- of nadeel is. Hogere professionaliteit betekent dat men afwijkt van het panel als “beeld van de samenleving”.

5 – Beslissingsrecht

Met panels die adviserende bevoegdheid hebben heeft men een gemiddelde participatiegraad van 2%. Dit betekent dat als men 100 mensen vraagt om deel te nemen aan een dergelijk panel er slechts 2 mensen opdagen. Dit kan onmogelijk representatief zijn. Het is aangetoond dat wanneer burgers effectief beslissingsrecht krijgen zij ook meer geneigd zijn aan dergelijke initiatieven deel te nemen. In principe is een deelname bij uitloting verplicht (een burgerplicht). Het zal natuurlijk moeilijk afdwingbaar zijn maar er kunnen allerlei maatregelen voorzien worden die deelname aanmoedigt (vergoeding, begeleiding, motivering,...). Bij vrijwillige deelname is er het risico op “beroepsparticipanten” en (door het middenveld, ondernemingen, belangengroepen,...) betaalde deelnemers. Het “beeld van de samenleving”, dat de basis is van het jury systeem, valt weg.

- Van belang om de participatiegraad te verhogen tot representatief om zodoende van een democratisch instrument te kunnen spreken.

6 – Manipulatie

Het zou nogal lichtzinnig zijn om te verwachten dat de grote financiële en economische machten die nu de politieke beslissingen beïnvloeden zouden verdwijnen als loting in het politieke systeem zou ingevoerd worden. We moeten dus voorzien dat deze machten zich gaan heroriënteren om de macht te behouden.

We kunnen eens kijken naar een systeem dat we kennen en reeds lang zijn betrouwbaarheid heeft aangetoond (alleszins tot voor de recente wijzigingen) namelijk de volksjury bij assisenzaken *2. Een jury van 12 burgers, door loting aangeduid (uit de kiesregisters) zal oordelen over schuld of onschuld. Uit vergelijking met onze noorderburen, waar de rechtbanken enkel met beroepsrechters oordelen, blijkt dat het Jury systeem zeker niet moet onderdoen in de kwaliteit van rechtspleging. We zien ook dat beide partijen (schuld en onschuld) getuigen en experts kunnen oproepen, volledig onafhankelijk van mekaar. Jury systemen die gemengd zijn samengesteld uit professionelen en gelote burgers geven teleurstellende resultaten. Dit is niet verwonderlijk, een dergelijk panel is geen “beeld van de samenleving”.

- Beïnvloeding vermijden van onafhankelijke neutrale “medewerkers”
- Keuze bepalen van de te horen experts en belanghebbenden
- Geen samengestelde panels van professionele (bv politici) en gelote deelnemers

7 – Bijzondere toepassingen

Er wordt geëxperimenteerd met zogenaamde “deliberatieve” panels. Een systeem dat wordt toegepast is de grote gelote groep, die de experten gehoord heeft, onder te verdelen in gelote kleine groepen die dan onderling discuten onder begeleiding van neutrale begeleiders.

Alhoewel dit systeem voordelen heeft van deliberatie en discussie heeft het systeem toch grote inherente risico's van manipulatie. Zeker als het niet gaat over vrijblijvende “aanbevelingen” maar beslissingsrecht waar miljarden Euro kunnen mee gemoeid zijn (Obussen, Agusta, KGA bakjes, windmolentjes op de Noordzee,..) . Het zal dus van de toepassing afhankelijk zijn wat er kan en niet kan.

Wij wijzen in dit verband op het op het toneel verschijnen van de “participatie industrie” die dergelijke evenementen professioneel begeleidt (ook universiteiten). Vandaar dat ook Terrill Bouricius in zijn ontwerp verschillende “toezicht Jury's” voorstelt. Men moet dan ook onderscheid maken tussen de “**tevredenheid van de deelnemers**” en de “**resultaten**” die elk van andere parameters afhankelijk zijn.

- Deelnemers van gelote panels kunnen in principe niet onderling discuten maar slechts luisteren naar de experten en belanghebbenden en stemmen.

8 - Men kan ook de initiatieven (al dan niet met loting) beoordelen aan de hand van volgende criteria:
kostprijs – gebruikt steekproef systeem / aard van representativiteit – resultaat
Men zal snel ondervinden dat het vinden van deze basisgegevens niet gemakkelijk is.

Een van de grote voordelen van referenda (op volksinitiatief) is dat alle discussies en gebeurtenissen in volledige openbaarheid gebeuren en voor iedereen toegankelijk zijn. Deze vrijheid van deelname en volledige openbaarheid vinden we niet, of althans niet in dezelfde mate, terug in het lotingssysteem.

Steekproefcalculator

Wat is een acceptabele **foutenmarge**?
5% is een reguliere keuze

5 %

Dit percentage bepaal je op basis van de mate waarin een bepaalde foutenmarge acceptabel is. Hoe groter de mate van spreiding in de data, hoe kleiner de **foutenmarge** mag zijn die je als onderzoeker accepteert.
LET OP: Een lager percentage qua foutenmarge, zorgt ervoor dat een grotere steekproefgrootte nodig is.

Welk **betrouwbaarheidsniveau** wil je?
Reguliere keuzes zijn 90%, 95%, or 99%

95 %

Het **betrouwbaarheidsniveau** is de mate waarin je onzekerheid over de juistheid van de uitkomsten toelaat. Een betrouwbaarheidsniveau van 100% is onmogelijk omdat het toeval altijd een bepaalde rol speelt. Een betrouwbaarheidsniveau van 95% is gangbaar, en betekent dat je in 95 van de 100 gevallen goed zit met de uitkomst, maar dus ook in 5 van de 100 gevallen fout.
LET OP: Een hoger percentage qua betrouwbaarheidsniveau, zorgt ervoor dat de steekproefomvang groter moet zijn.

Uit hoeveel personen bestaat de **onderzoekspopulatie**?
Geen idee? Kies voor 20000.

20000

Uit hoeveel personen bestaat de **onderzoekspopulatie** waaruit je een willekeurige steekproef wilt trekken?
LET OP: De steekproefgrootte verandert niet veel voor populaties groter dan 20.000 personen. Kies als je geen idee hebt, dus voor 20000.

Welke mate van **spreiding** verwacht je in de data?
Reguliere keuze is 50%.

50 %

De **mate van spreiding** in de data heeft gevolgen voor de gewenste **steekproefomvang**. Als je geen idee hebt of de data aan de linker of rechterzijde van het midden ligt, kies je voor 50%.

Aanbevolen steekproefomvang

377

Dit is de minimale aanbevolen omvang voor een **representatieve steekproef** van de **onderzoekspopulatie**. Het is uiteraard geen probleem om meer respondenten mee te nemen in de analyse.

Info Berekenen Kwalitatief onderzoek Enquete onderzoek

Alternatieve rekenmethoden steekproefcalculator

Met een onderzoekspopulatie van	100	200	300	Met een betrouwbaarheidsniveau van	90	95	99
is jouw foutenmarge	9.78%	6.89%	5.62%	is de gewenste minimale steekproefomvang	267	377	643

*1 <https://www.amazon.co.uk/Beasts-Gods-Democracy-Changed-Meaning/dp/1783605421>

*2 Om welke reden heeft de Franse Revolutie op 3 september 1791 de jury opgericht in criminele zaken? : "Ce que caractérise la cour d'assises, c'est l'indépendance de cette juridiction. Elle offre la garantie que les jurés, en raison de la durée momentanée de leurs fonctions, n'abuseront pas de leur autorité."

vert: "Wat dit systeem van strafrecht kenmerkt is de onafhankelijkheid van deze vorm van rechtspraak. Het biedt de garantie dat juryleden vanwege de kortstondige duur van hun taken, hun gezag niet zullen misbruiken."